

Sygn. akt I ACa 631/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Dariusz Rystał
Sędziowie:	SSA Eugeniusz Skotarczak (spr.) SSO del. Tomasz Sobieraj
Protokolant:	sekr. sądowy Beata Węgrowska-Plaza

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa G. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 30 maja 2014 r., sygn. akt I C 1283/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten sposób, że powództwo oddala,

II. zasądza od powoda G. B. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120,00 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,

III. przyznaje radcy prawnemu K. W. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 120,00 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Tomasz Sobieraj Dariusz Rystał Eugeniusz Skotarczak

Sygn. akt: I ACa 631/14

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 30 maja 2014 roku zasądził od Skarbu Państwa – Zakładu karnego w G. na rzecz powoda G. B. kwotę 3000 złotych z odsetkami ustawowymi od 12 grudnia 2012 roku. Oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd ustalił, że powód A. B. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w G. w okresie od 30 maja 2011 r. do 25 października 2012 r. W trakcie pobytu powód przebywał w 15 celach. Powierzchnie cel były zróżnicowane: od 6,64 m² do 29,60 m². Powód przebywał z innymi osobami, ale nie przebywał w warunkach przeludnienia i w każdej z cel miał zapewnione co najmniej 3 m² powierzchni mieszkalnej. W pozwanej jednostce zjawisko przeludnienia nie występuje.

Cele w których przebywał pozwany były wyposażone w kompletny sprzęt kwaterunkowy w ilości odpowiadającej liczbie osadzonych osób. Powód miał zapewnione osobne łóżko oraz miejsce do spożywania posiłków. Sprzęt, w który cele były wyposażone był w miarę możliwości remontowany i wymieniany oraz były przeprowadzane bieżące remonty. Powód otrzymywał środki higieny osobistej oraz środki czyszczące.

Każdego miesiąca powód otrzymywał 1 sztukę mydła toaletowego, 1 nożyk do golenia, 1 rolkę papieru toaletowego i 200 gram proszku do prania. Po zgłoszeniu takiej potrzeby, powód otrzymywał pastę do zębów i krem do golenia.

Raz w miesiącu powód, tak jak pozostali osadzeni, otrzymywał proszek do szorowania urządzeń sanitarnych, płyn do naczyni, płyn do WC, pastę do podłogi worki na śmieci, stosownie do zgłaszanych potrzeb.

Pomieszczenie w których powód przebywał były wyposażone w sprawną wentylację grawitacyjną, które podlegała przeglądowi oraz mogły być wietrzone za pomocą otwieranych okien.

Cele były należycie oświetlone: posiadały odpowiednie do czytania oświetlenie sztuczne, żarówkowe lub świetlówkowe.

W dniu 23 kwietnia 2012 r. powód na własną prośbę został wycofany z pracy na stanowisku robotnika ogólnobudowlanego.

Sąd uznał, że powództwo oparte na przepisach art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. zasługuje na uwzględnienie tylko w części.

Zgodnie z powyższymi przepisami ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 24 § 1 k.c.). W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia (art. 448 k.c.).

Roszczenie powoda ma związek z warunkami w jakich odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w G.. W związku z tym Sąd wskazał, że otwarta lista chronionych prawnie dóbr osobistych została uzupełniona o uprawnienie do godnych warunków odbywania kary w zakładach karnych. Wskazane godne warunki obejmują również zapewnienie prywatności i intymności, m.in. związanych z potrzebami fizjologicznymi. Niemniej nie przewidują one zapewnienia samodzielności pomieszczeń przeznaczonych na toalety ani ich oddzielenia murem od pozostałej części celi.

Co do niewysokiego standardu celi Sąd wskazał, że o dokonaniu naruszenia dobra osobistego decyduje obiektywna ocena konkretnych okoliczności, a nie subiektywne odczucie osoby zainteresowanej. Na podstawie powyższego

przepisu kompensowana jest krzywda, czyli szkoda niemajątkowa wywołana naruszeniem dobra osobistego, polegająca na fizycznych dolegliwościach i psychicznych cierpieniach pokrzywdzonego.

Sąd podkreślił, że powód nie wykazał, iż odbywając karę pozbawienia wolności w powyższym Zakładzie przebywał w celach przeludnionych, w których nie zapewniono powierzchni co najmniej 3 m² na każdego osadzonego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami (art. 110 § 1 k.k.w.), skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej. Powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Dołączone przez stronę pozwaną wykazy cel, w których powód przebywał wskazują że powyższa norma została zachowana. Powód nie zdołał naprowadzić dowodów, które by wykazały, że tak nie było.

Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy (art. 110 § 2 k.k.w.). Również w tym zakresie powód nie wykazał, żeby doszło do naruszenie jego dóbr osobistych.

W związku z podnoszonymi przez powoda zarzutami Sąd zauważył, że odbywanie kary pozbawienia wolności niewątpliwie jest ogromną dolegliwością, tym większą im dłuższa jest kara odbywana przez skazanego. Osadzenie w zakładzie karnym ze swojej istoty jest zatem naruszeniem dóbr osobistych, przede wszystkim wolności. Osadzenie w zakładzie karnym nie jest jednak działaniem bezprawnym w rozumieniu art. 24 k.c. - gdyż ma miejsce wyłącznie w oparciu o zasady i tryb przewidziany w odpowiednich przepisach (art. 41 ust. 1 Konstytucji R.P.).

Warunki socjalne w jakich skazani odbywają tę karę z reguły nie odpowiadają warunkom socjalnym, w jakich zamieszkiwali przed skazaniem. Jednakże nawet najszersza interpretacja obowiązujących przepisów nie pozwala zdaniem sądu na stwierdzenie, że Skarb Państwa ma obowiązek zapewnienia skazanym takich warunków socjalnych, jakie mieli przed skazaniem, bądź takich jakie będą zgodne z ich postulatami. O bezprawności ze strony Skarbu Państwa można mówić dopiero wtedy, gdy nie zostaną spełnione konkretne standardy wynikające z obowiązujących przepisów bądź dojdzie do naruszenia w inny sposób zasady wyrażonej w art. 4 § 1 k.k.w., zgodnie z którą kary, środki karne, zabezpieczające i zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego. Zakazuje się stosowania tortur lub niehumanitarnego albo poniżającego traktowania i karania skazanego. Regulamin odbywania kary został zawarty w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U.2003.152.1493). Zebrany w sprawie materiał procesowy nie potwierdził zarzutów powoda, żeby w trakcie jego pobytu w Zakładzie Karnym w G. doszło na naruszenia powyższych standardów.

Niezależnie od powyższego Sąd zauważył, że stwierdzenie naruszenia dóbr osobistych nie jest równoznaczne z uprawnieniem do otrzymania zadośćuczynienia w żądanej wysokości. Podobnie ocena, czy w wyniku naruszenia dobra osobistego poszkodowany doznał krzywdy, nie może odnosić się wyłącznie do odczuć zainteresowanego. Sąd wskazał, że nie w każdym wypadku stwierdzenie naruszenia dóbr osobistych wymaga zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jednak ocena zasadności powództwa w tym przedmiocie możliwa jest dopiero po rozważeniu wszystkich okoliczności dotyczących warunków odbywania przez pokrzywdzonego kary pozbawienia wolności, w tym także długotrwałości odbywania tej kary w przeludnionych celach.

W związku z argumentami powoda Sąd podzielił stanowisko strony pozwanej, że obowiązujące przepisy nie nakładają na Skarb Państwa obowiązku zapewnienia bieżącej ciepłej wody, ciepłej kąpieli częściej niż raz w tygodniu bądź wyodrębnienia węzłów sanitarnych w konkretny sposób. Sąd podkreślił, że wyodrębnienie każdego pomieszczenia przeznaczonego do pobytu skazanych, także o charakterze sanitarnym, wiąże się z koniecznością zapewnienia rygorów związanych z bezpieczeństwem w zakładzie karnym jako jednostce penitencjarnej. Jest to szczególnie trudne, gdy dochodzi do konfliktu pomiędzy zrozumiałym postulatem zapewnienia skazanym intymności, a koniecznością nadzoru w ramach rygorów związanych z pobytem w zakładzie karnym. Brak zapewnienia w takich pomieszczeniach należytego nadzoru również może zostać uznany za bezprawny i być podstawą odpowiedniego roszczenia. Zagadnień związanych z wyodrębnieniem w celach kolejnych pomieszczeń nie można zatem, według sądu rozpatrywać wyłącznie

z punktu widzenia skazanych. W konsekwencji Sąd uznał, że powód nie przedstawił argumentów, iż na skutek braku zapewnienia w tym zakresie warunków analogicznych, jak poza zakładem karnym doszło do bezprawnego naruszenia jego dóbr osobistych.

Sąd podzielił stanowisko pozwanego, że wśród kryteriów branych pod uwagę przy rozmieszczaniu skazanych wprost nie wskazano przynależności do popkultury więziennej czy długości odbywania kary. Kryteria rozmieszczania skazanych mają charakter ogólnych zaleceń i są nieostre. Zgodnie bowiem z art. 110 § 4 k.k.w. przy umieszczeniu skazanego w celi mieszkalnej bierze się pod uwagę w szczególności decyzję klasyfikacyjną, konieczność oddzielenia skazanego od tymczasowo aresztowanego, potrzebę zapewnienia porządku oraz bezpieczeństwa w zakładzie karnym, zalecenia lekarskie, psychologiczne i rehabilitacyjne, potrzebę kształtowania właściwej atmosfery wśród skazanych, konieczność zapobiegania samoagresji i popełnianiu przestępstw w trakcie odbywania kary.

Sąd podkreślił, że powód nie wykazał, żeby przy rozmieszczaniu skazanych w celach doszło do bezprawnego naruszenia jego dóbr osobistych. Uzasadnienie pozwu w tym zakresie jest bardzo lakoniczne oraz nie uwzględnia faktu, że pobyt w zakładzie karnym nieuchronnie wiąże się z koniecznością przebywania tam z innymi skazanymi na kary pozbawienia wolności. Jednocześnie obowiązujące przepisy nie dają skazanym uprawnień do decydowania o tym, z kim będą przebywali w jednej celi. Uwzględnienie takich postulatów byłoby niemożliwe przede wszystkim ze względu na konieczność zapewnienia w zakładzie karnym szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Nie można wykluczyć zdaniem sądu, że w konkretnym przypadku osadzenie skazanego w towarzystwie innej osoby mogłoby zostać uznane za działanie bezprawne i naruszające dobra osobiste. Za takim uznaniem powinny jednak przemawiać konkretne okoliczności danej sprawy. Lakoniczne powoływanie się na niechęć do uczestniczenia w popkulturze więziennej oraz twierdzenie, że pobyt z innymi skazanymi negatywnie oddziaływał na samopoczucie i kondycję psychiczną powoda jest dalece niewystarczające.

Sąd miał na uwadze, że Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa odmówiła przedstawienia akt osobowych powoda. Została do tego zobowiązana zarządzeniem z 17 kwietnia 2013 r. (k. 71-70). W rezultacie Sąd nie miał możliwości zapoznania się z wnioskami składanymi przez powoda w zakresie dodatkowych kąpieli, na których istnienie powód wskazał w pozwie (k. 4). Takie działanie Sąd potraktował jako odmowę przedstawienia dowodu w rozumieniu art. 233 § 2 k.p.c., które utrudnia dokonanie prawidłowej oceny roszczenia. W rezultacie Sąd uznał, że takie zachowania strony pozwanej uzasadnia przyjęcie, że stanowisko powoda w zakresie żądania dodatkowych kąpieli było uzasadnione. Mając na uwadze, że ich zapewnienie nie jest jednak obligatoryjne (§ 30 ust. 3 ww. regulaminu), Sąd uznał że za związane z tym naruszenie dóbr osobistych właściwym jest zadośćuczynienie w wysokości 3000 zł z odsetkami od wytoczenia powództwa, których pozwany nie kwestionował.

Sąd dał wiarę powołanym przez powoda świadkom D. S., Z. H. i powodowi tylko w takim zakresie, w jakim ich zeznania nie są sprzeczne z ustalonym stanem faktycznym. Sąd uznał, że ich zeznanie nie są dostatecznie wiarygodne i precyzyjne, żeby na ich podstawie było możliwe ustalenie, że w stosunku do powoda doszło do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych.

Sąd ma na uwadze, że zgodnie z art. 207 k.p.c. przewodniczący może przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę zobowiązać strony do złożenia pism przygotowawczych, oznaczając porządek składania pism, termin, w którym należy je złożyć, i okoliczności, które mają być wyjaśnione. W toku sprawy złożenie pism przygotowawczych następuje tylko wtedy, gdy sąd tak postanowi, chyba że pismo obejmuje wyłącznie wniosek o przeprowadzenie dowodu. Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Pismo przygotowawcze złożone z naruszeniem powyższych wymagań podlega zwrotowi.

W związku z powyższym Sąd dokonał zwrotu pism powoda z 17 lipca 2014 r. (k. 84), 16 października 2013 r. (k. 129), ponieważ zostały złożone z naruszeniem powyższych wymagań. Sąd nie dokonał zwrotu pism powoda z 2 sierpnia 2013 r. (k. 87) i 16 grudnia 2013 r. (k. 148) uznając że zawierają wyłącznie wnioski dowodowe. Sąd zawartych tam

wniosków dowodowych jednak nie uwzględnił, ponieważ dotyczą one wykazania spóźnionego twierdzenia, że powód w pozwanym zakładzie karnym uległ zarażeniu gruźlicą. Tego twierdzenia, jako podstawy faktycznej żądania Sąd nie mógł uwzględnić - ponieważ nie został on powołany w pozwie. Jednocześnie powód nie uprawdopodobnił, że nie zgłosił tego twierdzenia w pozwie bez swojej winy lub że jego uwzględnienie wraz z dowodami powołanymi na tę okoliczność nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy lub że występują inne wyjątkowe okoliczności. W rezultacie spóźnionego powołania ewentualne zarażenie powoda gruźlicą nie było podstawą sporu, ani przedmiotem rozstrzygnięcia.

W związku z powyższym żądanie powoda, zdaniem sądu zasługuje na uwzględnienie tylko co do kwoty 3000 zł w związku z nieudostępnieniem przez Prokuratorię Generalną S.P. akt osobowych powoda. W pozostałym zakresie brak jest podstaw do uznania, że niedogodności towarzyszące powodowi w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w G. miały charakter bezprawny.

Z powyższych względów Sąd orzekł jak w sentencji.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd oparł o art. 98 § 1 k.p.c

Apelację od wyroku wniósł pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa.

Pozwany zaskarżył wyrok w części tj. w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt I orzeczenia - zasądzenia od Skarbu Państwa -Zakładu Karnego w G. na rzecz powoda kwoty 3.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 12 grudnia 2012 r.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił naruszenie przepisów:

-art 328 § 2 k.p.c, albowiem uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w części, w jakiej Sąd I instancji uwzględnił roszczenie powoda i wyjaśnienia podstawy odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa za naruszenie dóbr osobistych, powoda, zwłaszcza, że jak prawidłowo przyjął Sąd I instancji, na pozwanym nie spoczywał obowiązek zapewnienia powodowi częstszych, niż jeden raz w tygodniu ciepłych, kąpiei, a zatem nawet jeśli doszło do rzekomego negatywnego rozpoznania wniosków powoda o zwiększenie ich ilości, to zachowanie takie nie może być uznane za bezprawne, a także nie zawiera uzasadnienia wysokości zasądzonej na rzecz powoda kwoty tytułem zadośćuczynienia,

- art.: 232 k.p.c, w zw. z art. 6 k.p.c, które miało istotny wpływ na wynik sprawy i bezpodstawne uznanie, że powód wykazał naruszenie określonego dobra osobistego i krzywdę w związku z działaniami pozwanego,

- art, 233 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 132 § 1 k.p.c, które miało istotny wpływ na wynik sprawy poprzez przyjęcie, że Prokuratoria Generalna odmówiła przedstawienia akt osobowych powoda, w sytuacji, gdy w toku postępowania zastępca procesowy pozwanego w odpowiedzi na zobowiązanie z dnia 17 kwietnia 2013 r., w niezasadnie zwróconym piśmie z dnia 7 maja 2013 r., wskazał, że nie znajdują się one w jego dyspozycji, a także posiadaniu Zakładu Karnego w G., jednocześnie informując do jakiej jednostki winien się o nie zwrócić Sąd,

- art. 233 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 248 § 1 k.p.c. mające istotny wpływ na wynik sprawy poprzez zastosowanie rygoru z art. 233 § 2 k.p.c. w sytuacji, gdy Prokuratoria Generalna oraz Zakład Karny w G. nie były w posiadaniu akt osobowych powoda, o czym Sąd I instancji posiadał wiedzę,

- art. 227 k.p.c. poprzez uznanie, że dowód z akt osobowych powoda miał istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy,

- art. 24 k.c. w zw. z § 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności w zw. z art, 448 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w sposób bezprawny zostało naruszone bliżej nieokreślone dobro osobiste powoda i została wyrządzona mu krzywda, gdyż nie uwzględniono jego wniosków o przyznanie dodatkowych kąpiei, podczas gdy powód miał zapewnioną w pozwanej jednostce penitencjarnej ciepłą kąpiel co najmniej raz w tygodniu,

- art. 448 k.c. poprzez jego zastosowanie i zasądzenie na rzecz powoda zadośćuczynienia oraz uznanie, że kwota 3.000 złotych jest kwotą odpowiednią w rozumieniu powołanego przepisu,

- art. 481 § 1 k.c. poprzez zasądzenie na rzecz powoda odsetek ustawowych od dnia wniesienia pozwu ,tj 12 grudnia 2012 r.

Mając powyższe na uwadze pozwany wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. I jego sentencji i oddalenie powództwa ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego,
2. zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych,
3. dokonanie w trybie art. 380 k.p.c. w zw. z 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 362 k.p.c. kontroli zarządzenia Przewodniczącego z dnia 27 maja 2013 r. w przedmiocie zwrotu pisma pozwanego z dnia 7 maja 2013 r., które miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem Sąd I instancji uznał, że Prokuratoria Generalna odmówiła przedstawienia dowodu, a pismo stanowiące odpowiedź na zobowiązanie z dnia 17 kwietnia 2013 r. z naruszeniem art. 132 § 1 k.p.c. zostało zwrócone mimo, że nie stanowiło pisma procesowego, a zatem nie wymagało doręczenia go stronie przeciwnej,
4. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów w postaci: pisma Prokuratorii Generalnej z dnia 7 maja 2013 r., pisma Dyrektora Zakładu Karnego w G. z dnia 29 kwietnia 2013 r., pisma Prokuratorii Generalnej z dnia 25 kwietnia 2013 r., na okoliczność niemożności przedstawienia przez zastępcę procesowego akt osobowych powoda, które nie znajdowały się w jego posiadaniu ,a także dyspozycji Zakładu Karnego w G. oraz powiadomienia o tej okoliczności Sądu I instancji, przy czym potrzeba powołania powyższych dowodów pojawiła się dopiero na obecnym, etapie postępowania w związku z uznaniem., że Prokuratoria Generalna odmówiła przedstawienia dowodu.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest zasadna.

Nie jest zasadny zarzut naruszenia art. 233§2 k.p.c. w związku z art. 233§1 k.p.c., art. 132§1 k.p.c. i art. 248§1 k.p.c. (pkt 3,4 zarzutów).

Zarządzeniem przewodniczącego z dnia 17.04.2013 roku Skarb Państwa – Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa zobowiązana została do doręczenia w terminie czternastu dni od doręczenia zarządzenia pod rygorem skutków z art. 233§2 k.p.c. akt osobowych powoda (k.70).

O dopuszczenie dowodu z tych akt na określone okoliczności wniósł powód w pozwie.

W wykonaniu tego zarządzenia Prokuratoria Generalna pismem z dnia 7 maja 2013 roku wskazała, że żądane dokumentacje nie znajdują się w jej dyspozycji oraz Zakładu Karnego w G.. Akta osobowe znajdują się w jednostce penitencjarnej w której aktualnie przebywa powód tj. w Zakładzie Karnym w S.

Przewodniczący zarządzeniem z dnia 27 maja 2013 roku nakazał zwrot tego pisma wraz z załącznikiem ze względu na brak doręczenia odpisu tego pisma drugiej stronie lub dowodu przesłania przesyłką poleconą (art. 132§1 k.p.c.)

Wskazać należy, że powód reprezentowany był od początku procesu przez zawodowego pełnomocnika i zgodnie z art. 132§1 k.p.c. Prokuratoria Generalna powinna doręczać jemu wszelkie pisma procesowe.

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska skarżącego, że załączone pismo z dnia 7 maja 2013 roku nie jest pismem procesowym. Co prawda pismo to nie było oświadczeniem woli strony pozwanej, ale było jej oświadczeniem procesowym mieszczącym się w rozumieniu art. 125 §1 k.p.c. i art. 126§1 k.p.c.

Wskazać należy, że Prokuratoria Generalna jest generalnym, nadrzędnym reprezentantem jednostek Skarbu Państwa i sugerowanie by o żądane akta osobowe miał się zwrócić Sąd do Zakładu Karnego w S., gdzie aktualnie przebywał powód nie znajduje uzasadnienia. O akta te do Zakładu Karnego w S. powinna zwrócić się Prokuratoria Generalna mimo, że zakład ten nie był jednostką Skarbu Państwa bezpośrednio pozwaną. Obowiązek ten nadal w związku z powyższym nadal spoczywał na Prokuraturze Generalnej. Mogła ona ewentualnie z przyczyn logistycznych zwrócić się do sądu o przedłużenie terminu do ich złożenia.

W związku z powyższym sąd I instancji miał prawo co do zasady wobec braku przedstawienia żądanych akt zastosować rygor z art. 233§2 k.p.c.

Istotnym jest jednak w sprawie, że dzieląc stanowisko apelującego co do zarzutu naruszenia art. 227 k.p.c. należy uznać, że dowód z tych akt nie miał istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, mając uwadze pozostały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy oraz ustalenia faktyczne i rozważania Sądu I instancji.

Sąd ten w ustaleniach i rozważaniach dzieląc stanowisko pozwanego stwierdził, że nie znajdują uzasadnienia zarzuty powoda co do przebywania w warunkach przeludnienia, wadliwego wyposażenia cel w sprzęt kwaterunkowy, niedostatecznego zaopatrzenia w środki higieny osobistej oraz środki czyszczące.

Sąd ustalił również, że cele posiadały prawidłowe oświetlenie oraz sprawną wentylację grawitacyjną.

Podzielając stanowisko pozwanego sąd przyznał, również, że obowiązujące przepisy nie narzucają na Skarb Państwa obowiązku zapewnienia bieżącej ciepłej wody, ciepłej kąpeli częściej niż raz w tygodniu bądź wyodrębnienia węzłów sanitarnych w konkretny sposób (k.256, 258).

Sąd I instancji w dalszych rozważaniach popadając następnie w sprzeczność wskazał (k.259), że konsekwencją braku przedstawienia akt osobowych powoda przez pozwanego zgodnie z konsekwencjami z art. 233§2 k.p.c. będzie uwzględnienie roszczeń powoda co do kwoty 3000 złotych z tytułu niewystarczającej ilości ciepłych kąpeli, mimo, że jak ten sąd zaraz potem wskazuje wymóg ten nie jest obligatoryjny mając na uwadze § 30 ust 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (DZ.U. 2003r,nr 152 poz.1493 ze zm.)

Wskazać należy, że powód w pozwie jak w toku dalszego postępowania wnosząc o dopuszczenie dowodu z akt osobowych nie wskazywał, aby miały być one również dowodem w zakresie niewystarczającej ilości kąpeli z ciepłą wodą (k.3). Twierdzenie powoda, że sformułowane w pozwie „w szczególności” nie wyklucza również odniesienia się do powyższych kwestii jest nadużyciem procesowym.

W związku z powyższym zasadny jest zarzut naruszenia art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c., §30 ust 3 powoływanego wyżej rozporządzenia, gdyż sąd bezzasadnie uznał, że poprzez brak dodatkowych kąpeli zostało naruszone bliżej nieokreślone dobro osobiste powoda, w sytuacji gdy powód miał możliwość z korzystania (i korzystał) z ciepłej kąpeli raz w tygodniu zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W związku z powyższym zasadny jest zarzut naruszenia art. 323 k.p.c. w z związku z art. 6 k.p.c. gdyż powód nie wykazał (poza gołosłownymi twierdzeniami), że zostały naruszone jego dobra osobiste i że doznał krzywdy w związku z działaniami pozwanego.

Wskazać wszak należy, że ewentualne decyzje w przedmiocie odmowy przyznania dodatkowych kąpeli powód mógł skarżyć w trybie art.7 k.k.w.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 lutego 2012 roku w sprawie o sygn. akt IV CSK 276/11 uznał, że sąd cywilny w procesie o naruszenie dóbr osobistych nie jest władny oceniać, czy dyrektor zakładu karnego odmawiając przyznania określonego w przepisach k.k.w. uprawnienia działał zgodnie z prawem czy bezprawnie. Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby w rzeczywistości do niebezpiecznego dualizmu systemu nadzoru w wykonywaniu kary pozbawienia wolności.

Za częściowo zasadny należy uznać zarzut naruszenia art. 328§2 k.p.c., wskazujący, że sąd I instancji nie wskazał podstawy prawnej odpowiedzialności pozwanego. Co prawda sąd I instancji wskazał podstawę roszczeń powoda wskazując art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c.. Pomiął jednak zasadniczą podstawę odpowiedzialności pozwanego tj. art. 417§1 k.c., co Sąd Apelacyjny będąc również sądem merytorycznym uzupełnia na podstawie art. 382 k.p.c. Przesłanek odpowiedzialności pozwanego wynikających z tego przepisu tj. powstania szkody, wyrządzenia szkody czynem niedozwolonym polegającym na bezprawnym działaniu lub zaniechaniu podmiotu wykonującego w imieniu Skarbu Państwa władzę publiczną oraz normalnego związku przyczynowego pomiędzy tak rozumianym czynem niedozwolonym a powstaniem szkody powód nie wykazał.

Za bezprzedmiotowy należy uznać zarzut naruszenia art. 481§1 k.p.c. co do zasądzenia odsetek ustawowych od dnia wniesienia pozwu w sytuacji gdy za usprawiedliwiony należy uznać główny zarzut apelującego co do bezzasadności uwzględnienia powództwa nawet w ograniczonym zakresie.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny mając powyższe rozważania na uwadze, uznając zasadność apelacji zmienił na podstawie art. 386§1 k.p.c. pkt I zaskarżonego wyroku w ten sposób, że powództwo oddalił (pkt. I wyroku).

Orzeczenie o kosztach Sąd Apelacyjny oparł na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. z związku z § 10 ust 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2002r. nr.163 poz. 1349 ze zm.) - punkt II wyroku.

O kosztach pełnomocnika z urzędu reprezentującego powoda (punkt III wyroku) Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 16 ust 2 i 3 w związku z art. 29 ust 1 i 2 ustawy z dnia 29 maja 2002 roku- prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2002r nr 212 poz. 2073 ze zm.) w związku z § 11 ust1 pkt 25 i § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2002r. Nr 163 poz. 1348 ze zm.).

Tomasz Sobieraj Dariusz Rostał Eugeniusz Skotarczak